

nýbrž manželovým. Formálně ovšem vystupoval žalovaný i v rozvodovém sporu i v rozlukovém řízení jen jako právní zástupce manželův, ale nižší soudy přehlížejí skutečný stav věci, který samy zjistily, zejména, že byl celý postup mezi manžely na radu advokáta již předem smluven. Při tomto ujednání byl advokát právním poradcem obou stran a měl tedy podle § 9 adv. řádu a § 1299 obč. zák. šetřiti odborné opatrnosti, by žalobkyně nepřišla ke škodě a aby jí výplata smluvených 5.000 Kč byla zajištěna. Vždyť ujednaný postup nebylo lze jinak provést, než za souhlasu obou stran. Jako advokátovi mohlo mu napadnouti, že vkladatel záloženského vkladu mohl by jej zase vybrati, a bylo jeho povinností, když obdržel od záložny potvrzenku ze dne 3. března 1928, v níž jest uvedeno, že vklad jest »opatřen vinkulací«, by se přesvědčil, než podle programu dále postupoval, o jakou vinkulaci jde. Byl by zvěděl, jak odvolací soud zjistil, že si manžel vyhradil výplatu jen na svůj poukaz, tedy proti ujednání, zjištěnému prvním soudem, že měl žalovaný vkladem disponovati, jako právní zástupce manželův. Žalovaný sám uvedl, že mu není známo, jak zněla vinkulace. Žalobkyně se mohla spolehnouti na advokáta, že, davši proti sobě vynésti rozsudek pro zmeškání a dovolivši takto provedení rozvodu a později i rozluky z její viny, obdrží, co bylo ujednáno a bylo jí lhostejno, obdrží-li zaplacení od advokáta či od peněžního ústavu. Toto opomenutí advokáta mělo v zápětí škodu žalobkyně, z níž jest žalovaný práv (§§ 1295 a 1299 obč. zák.). Byl-li žalovaný oklamán svým klientem a spolehl-li se na něho, jak vidno z jeho dopisů žalobkyni, nemůže následky své důvěřivosti přесunouti na žalobkyni a tvrditi — jak to činí v dovolací odpovědi — že manžel zneužil její důvěry a neopatrnosti.

Čís. 10566.

I když rozhodnutí odvolacího soudu o nepřipuštění změny žaloby, navrhované v odvolání, bylo pojato do rozsudku odvolacího soudu, není proti němu opravného prostředku.

Byly-li akcie, jež měl komisionář uloženy pro komitenta u anglické firmy, stíženy sekvestrací (zabavením) podle nařízení anglické vlády, mohl by komitent žádati na komisionáři vydání sekvestrovaných (zabavených) akcií jen, kdyby zabavení pominulo a akcie byly uvolněny.

Majetek příslušníků Čech, Moravy a Slezska, Slovenska a Podkarpatské Rusi, sekvestrovaný v Anglii, nebyl podroben likvidaci, nýbrž mohl býti vrácen vlastníku (desekvestrován), dokázal-li vlastník, že vstoupením v platnost mírových smluv nabyl automaticky státního občanství československého. Tento důkaz měl býti podán pro příslušníky bývalého Rakouska do 16. ledna 1921, pro příslušníky Slovenska a Podkarpatské Rusi do 26. ledna 1922.

Neprokázal-li komitent podmínky deseekvestrace svých akcií, nemůže se domáhati na komisionáři jich vydání ani z důvodu komisionářské smlouvy ani z důvodu náhrady škody pro její porušení.

(Rozh. ze dne 26. února 1931, Rv I 227/30).

Žalobce dal bance M. dne 1. února 1916 příkaz, by prodala jeho 60 Steel akcií, uložených u londýnské banky. Dne 10. dubna 1916 zaslala banka M. žalobci vyúčtování o prodeji akcií. Roku 1927 oznámila žalovaná banka, právní nástupkyně banky M., žalobci, že akcie jsou v Anglii sekvestrovány a že zažádala jména žalobce o desekvestraci akcií u příslušného úřadu v Londýně. Žalobce, maje za to, že k provedení jeho prodejového příkazu ze dne 1. února 1916 bankou nedošlo, domáhal se žalobou, o niž tu jde, na žalovanou bance, by bylo uznáno právem, I. že žalovaná strana jest povinna vydati žalující straně 60 kusů United Steel corporation Common Shares (60 kusů Steel-akcií) s veškerým přírůstkem pod exekucí, v každém případě, pokud tyto akcie následkem prodeje již neexistují, II. že se zjišťuje proti žalované bance, že přísluší žalobci proti žalované straně nárok na vydání 60 kusů stejného druhu a stejněcenných Steel-akcií s veškerým přírůstkem anebo nárok na náhradu škody s veškerým přírůstkem žalobci na základě nevydání předmětných šedesáti kusů Steel-akcií. *Procesní soud prvního stolu* žalobu zamítl. *Odvolací soud*, nepřipustiv v odvolání navrženou změnu žaloby, napadený rozsudek potvrdil. *Důvody*: Prvý soud zjistil, že v čase vypuknutí světové války předchůdkyně žalované strany, banka M., neměla v Londýně u firmy Seligman brothers debetního salda, že měla tam v úschově 3.890 kusů Steel Shares. Že zjištění to je bezvadné, plyne z dopisu firmy Seligman brothers ze dne 8. prosince 1924, podle něhož teprve dne 10. listopadu 1924 nastala splatnost směnek na 40.000 liber šterlingů, v němž firma bance M. sděluje, že by za účelem zaplacení tohoto směnečného dluhu prodala cenné papíry, které jsou u ní v depot banky M., a uvádí jako takovéto papíry také 3.890 kusů akcií Steel. Ježto banka M. neměla v době vypuknutí války u firmy Seligman brothers v Londýně debetní saldo, nejde o stejný případ, jak míní žalobce, jako v rozhodnutí nejvyššího soudu sb. č. 7414, takže odvolání se na toto rozhodnutí není v souzeném případě na místě. Žalovaná doznává, že v uvedeném sběrném depot banky M. bylo také sporných 60 akcií, a tvrdila dále, že podle všeobecných bankovních podmínek, kterým se žalobce podrobil, byla banka M. oprávněna uschovávat tyto akcie ve sběrném depot. Zda-li tomu tak bylo, první soud nezjistil, než okolnost ta jest v souzeném případě bez významu. Jde jen o to, zda žalobce jest povinen prodej vykonaný k jeho příkazu ze dne 1. února 1916 uznati za prodej podle příkazu, kterým jest vázán, čili nic. Z dopisu banky M. ze dne 31. ledna 1916 plyne, že dopisem tím žádala tato banka žalobce, by jí udělil příkaz k prodeji sporných akcií. V dopise tam píše banka M. výslovně, že neví, jaké opatření anglická vláda od vypuknutí války učinila ohledně depot nepřátelské ciziny, a že převezme proto jeho prodejní příkaz jen za předpokladu, že nebyla anglickou vládou předsevzata sekvestrace, rekvisice nebo nějaké odnětí vlastnictví. Z dopisu žalobce ze dne 1. února 1926 plyne, že žalobce dal výslovně bance M. příkaz ku prodeji svých akcií Steel, pokud nebyla ohledně jeho depot předsevzata sekvestrace, rekvisice nebo nějaké odnětí vlastnictví. Žalobce tvrdí, že se banka M. podle tohoto příkazu neza-

chovala, ježto v době příkazu bylo její sběrné depot pod sekvestrací, že šlo o nucený prodej, nikoli o dobrovolný prodej, na který příkaz zněl, takže prodej ten nemůže jeviti proti němu právní účinnost, ježto bylo povinností banky M. jako řádného a pečlivého obchodníka, by vykonala prodej jen podle příkazu (čl. 361 obch. zák.). Jest proto uvážiti, zda skutečně šlo o takový přesný příkaz každou odchylku vylučující a zapovídající, po případě, zda banka M. dopisem ze dne 31. ledna 1916 žalobce Istivě k příkazu ku prodeji přiměla, takže by příkaz ten byl podle § 870 obč. zák. neplatným. Aby se mohlo posouditi, zda tyto námitky žalobce jsou důvodné, čili nic, jest přihlídnouti k tomu, oč vlastně žalobci šlo, když dával bance M. příkaz k prodeji, zda prodej ten měl býti jen tehdy platným, kdyby depot v Londýně pod sekvestrací nebylo, či zda mu šlo hlavně o prodej jeho akcií, kdyby byly bývaly pod sekvestrací. Přihlíží-li se k obsahu žalobcova dopisu ze dne 1. února 1916, zdálo by se na první pohled, že žalobce udílí bance M. příkaz ku prodeji jen pro případ, že jeho cenné papíry v Londýně pod sekvestrací nejsou. Než při výkladu tohoto příkazu nelze lpěti jen na slovech, kterými byl vyjádřen, nýbrž jest podle čl. 278 obch. zák. a § 914 obč. zák. přihlížeti k úmyslu a k vůli stran. Šlo o rok 1916 a o prodej akcií nacházejících se v Anglii, tudíž ve státě tehdy nepřátelském. Nikdo nemohl v tu dobu tušiti, jak to s jeho majetkem nacházejícím se na území nepřátelského státu za další doby válečné, po případě po ukončení války dopadne. Jest proto přirozené a samozřejmé, že majitel takovýchto cenných papírů použil ochotně příležitosti, by k penězům přišel již za války, když se mu příležitost taková naskytla. Že tomu tak bylo u žalobce, vyplývá jasně z jeho dopisu ze dne 1. ledna 1917 na banku M., v němž jí píše, že veškeré prodeje předsevzal, by mohl uhraditi u ní svůj dluh na konto ordinario, a žádá ji proto, by mu konto separato, znějící na anglické libry, převedla na jeho konto ordinario. Z tohoto dopisu zřejmě plyne, že žalobce při příkazu ku prodeji nikterak nekladl váhu na to, by prodej jen tehdy byl uskutečněn, není-li jeho depot pod sekvestrací, nýbrž že mu šlo především o to, by prodej za každých okolností, bude-li to možné, byl proveden a směřoval jeho úmysl jen k tomu, by mu k dobru z prodeje toho přišlo tolik, co odpovídalo kursu akcií v době prodeje. Že mu tento kurs banka při prodeji jeho akcií nepočítala, žalobce ani netvrdí. I kdyby proto bylo šlo v souzeném případě o prodej exekuční, byla by tato okolnost lhostejná vzhledem k úmyslu žalobce, jež při příkazu ku prodeji sledoval. Úmyslem jeho bylo, sporné papíry prodati, papíry, jak zjištěno, prodány byly, prodejní cena za ně byla žalobci podle tehdejšího kursu k dobru připsána, takže žalobci se dostalo toho, čeho zamýšlel dosíci svým příkazem ku prodeji. Je proto již z tohoto důvodu žaloba v každém směru bezdůvodnou. Kromě toho plyne z dopisu firmy Seligman brothers ze dne 8. prosince 1914 a ze dne 22. února 1929, že v souzeném případě šlo o prodej na základě dobrovolné dohody s výslovným povolením britského úřadu pokladu, nikoli tudíž o prodej exekuční, takže i tato žalobcova námitka je bezdůvodná. Nepřísluší proto žalobci nárok ani na

vydání sporných ani akcií stejného druhu a hodnoty. Prosba hlavní však musila býti zamítnuta i proto, jak žalobce sám v odvolání doznává, ježto sporné akcie Steel již byly prodány, takže se v moci žalované strany nenacházejí (§ 369 obč. zák.). Pokud pak jde o eventuelní žalobní prosbu určovací, tu mohl žalobce již v prvé stolici žalovati na eventuelní vydání jiných akcií Steel stejného druhu a stejné hodnoty pro případ, že by jeho akcie skutečně prodány byly. V tom případě, když lze žalovati na plnění, není tu právního zájmu na určení podle § 228 c. ř. s., a slušelo proto i z tohoto důvodu tuto určovací žalobní prosbu zamítnouti. Stejně se má věc, pokud žalobce se domáhá v eventuelní své žalobní prosbě po případě určení, že mu přísluší nárok na náhradu škody prodejem akcií mu vzešlé. Žalobce mohl si snadno vypočítati její výši podle kursu akcií v době jich prodeje a podle kursu v době, kdy o škodě mu vzešlé zvěděl s přihlédnutím ku částce v roce 1916 jemu za akcie ty vyplacené.

Nejvyšší soud odmítl dovolání, pokud napadalo nepřipuštění změny žaloby odvolacím soudem, jinak mu nevyhověl.

Důvody:

Dovolatel uplatňuje všechny dovolací důvody § 503 c. ř. s., než v žádném směru mu nelze přisvědčiti. Pokud se obrací proti tomu, že odvolací soud nepřipustil změnu žalobního žádání, jest dovolání nepřípustné. O připuštění změny žaloby rozhoduje odvolací soud usnesením, jež jest učiniti před rozhodnutím ve věci hlavní, ano na něm závisí, o jaké žalobní žádosti má rozsudkem ve věci býti rozhodnuto. Bylo-li poято rozhodnutí o nepřipuštění změny žaloby do rozsudku, nemění se tím nic na jeho povaze usnesení, a nelze proto proti němu podle § 519 c. ř. s. jako proti usnesení, učiněnému za odvolacího řízení, podati opravný prostředek, ano nejde o žádný z případů, v nichž § 519 c. ř. s. proti takovému usnesení přípouští opravný prostředek.

Po právní stránce byla věc posouzena správně. Dovolatel právem pokládá svůj poměr k žalované za komisi. Banka obstarávala za něho obchod, prodej jeho akcií na jeho účet vlastním jménem. Komitent má z důvodu komisionářského obchodu podle čl. 361 obch. zák. nárok, by mu komisionář plnil to, co sám z důvodu obstaraného obchodu má k požadování. Žalobce uváděl, že banka uschovala pro něho u londýnské firmy Seligmannovy 60 akcií Steel. Žalobce měl by tedy z důvodu komisionářské smlouvy nárok na to, by mu žalovaná plnila to, co má od firmy Seligmannovy k požadování, tedy, by mu postoupila svou pohledávku za firmou Seligmannovou z důvodu oné úschovy a z případného prodejního příkazu. Pokud žalovaná banka nemůže žádati vydání akcií od anglické firmy, nemohl by ani žalobce žádati vydání akcií od žalované z důvodu komise. Žalobce mohl by tedy žádati vydání akcií, kdyby aspoň prokázal, že žalovaná má nárok na vydání proti firmě Seligmannově. Ale tu je nesporno, že akcie, jež žalovaná banka měla pro žalobce v úschově u anglické firmy Seligmannovy, byly stíženy sekvestrací (za-

bavením) podle nařízení anglické vlády. Žalobce by tedy mohl žádati od žalované vydání takto zabavených nebo sekvestrovaných akcií jen, kdyby zabavení pominulo a akcie byly uvolněny. To ve sporu netvrdil a neprokázal. Svým přednesem tedy neopodstatnil nárok na to, že žalovaná jest povinna vydati akcie z důvodu komisionářské smlouvy. Žalobce ovšem opřel nárok na vydání o to, že žalovaná jednala proti jeho příkazu, davši akcie neprávem prodati, a dále, že jeho prodejní příkaz byl neplatný proto, že byl dán omylem nebo podvodně vylákán bankou. Ale, aby se žalobce mohl domáhati vydání akcií z důvodu náhrady škody podle čl. 362 obch. zák. jako uvedení v předešlý stav ve smyslu § 1323 obč. zák., nikoli peněžní náhrady, předpokládalo by se, že z důvodu komise by jeho nárok na vydání akcií byl opodstatněn, že by měl nárok na vydání akcií, kdyby tu porušení příkazu nebylo a akcie nebyly prodány. Jen to by znamenalo zřízení předešlého stavu ve smyslu § 1323 obč. zák., kdežto jinak by žalobce měl jen nárok na náhradu škody v penězích, kdyby se zřízení předešlého stavu, vydání akcií, nedalo provést. Neopodstatnil-li však žalobce, že má nárok na náhradu škody zřízením předešlého stavu z důvodu komise, nemá nárok na vydání akcií ani z důvodu náhrady škody, poněvadž předešlý stav neopodstatňoval by jeho nárok na vydání akcií podle jeho tvrzení. Podle zprávy ministerstva spravedlnosti ze dne 31. prosince 1926 vyhradily si vítězné státy, tedy i Anglie podle mírových smluv, sekvestrovaný (zabavený) majetek zlikvidovati a užítí jeho výtěžku k odškodnění svých příslušníků (pokud jim nebyl in natura vrácen) a zbytek podržeti jako splátku na válečnou náhradu. Toto právo na likvidaci nevztahovalo se na majetek osob, které do šesti měsíců od vstoupení v platnost mírových smluv dokážou, že ipso jure nabyly státního občanství některé spojenecké mocnosti (čl. 249 písm. b) odst. 3 smlouvy Saint Germainské). Majetek příslušníků Čech, Moravy a Slezska, Slovenska a Podkarpatské Rusi, sekvestrovaný v Anglii, nebyl podroben likvidaci, nýbrž mohl býti vrácen vlastníku (desekvestrován), dokáže-li vlastník, že vstoupením v platnost mírových smluv nabyl automaticky státního občanství československého. Tento důkaz měl býti podán do šesti měsíců. Pro příslušníky bývalého Rakouska (Čech, Moravy a Slezska) vypršela ona lhůta 16. ledna 1921, pro příslušníky Slovenska a Podkarpatské Rusi dne 26. ledna 1922. Administrátor nepřátelského majetku v Londýně stojí podle zprávy ministerstva při desekvestraci na stanovisku, že cenné papíry, jež některá středoevropská banka (tedy i předchůdkyně žalované banky) koupila pro svého klienta a podržela v úschově vlastní nebo anglického obchodního spojení, nesděluje klientu individuální znaky papíru (serii, číslo), jsou tyto papíry jejím majetkem, nikoli majetkem klientů. Ale administrátor nezamítá jejich nároky docela, nýbrž posuzuje jako nároky třetích stran (z iregulárních deposit), o čemž se ještě provádí řízení desekvestrační. Podle toho měl by žalobce z důvodu komise nebo náhrady škody pro porušení smlouvy o ní nárok na vydání papírů, kdyby byl tvrdil a prokázal, že, jsa československým příslušníkem, nabyl státního občanství československého automaticky vstupem

v platnost mírových smluv, že včas, jak byl uvedeno, do šesti měsíců to prokázal a že jeho nárok na vydání akcií byl uznán anglickým administrátorem nebo při nejmenším, že by se tak bylo stalo, kdyby akcie nebyly zatím prodány na účet banky následkem jejího zavinění. Ježto však žalobce podmínky desekvestrace jeho akcií netvrdil a neprokázal, aniž prokázal, že žalovaná banka má již právo na vydání těchto akcií od firmy Seligmannovy, po případě od anglického administrátora a že je může již realizovati, nelze jeho nárok na vydání akcií ani z důvodu komisionářské smlouvy ani z důvodu náhrady škody pro její porušení pokládati za opodstatněný žalobcovým přednesem. Dovolatel sice navrhl také změnu odvolacího rozsudku o určovací části žádání, že žalovaná jest povinna nahraditi mu škodu, ale nijak neodůvodnil přípustnost určovací žaloby a lze jej proto v tomto směru odkázati na správné odůvodnění odvolacího soudu. Proto nerozhoduje, zda žalovaná banka nechala akcie u svého anglického spojení a nestarala se o jejich úschovu k výhradné dispozici žalovaného tak, by na ně firma Seligmannova nemohla sáhnouti, zda banka jednala ve smyslu příkazu či proti němu a proti zájmu žalobcovu, zda vylákala lstivě příkaz k prodeji od žalovaného, vědouc o sekvestraci, zda byly akcie prodány vnuceně či na základě dobrovolného příkazu žalované se svolením anglického úřadu.

Čís. 10567.

Pojišťovací smlouva.

- **Předpis § 47 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. ještě neplatí.**

Požádal-li pojistník agenta pojišťovny, by mu přečetl nejdůležitější podmínky pojišťovací smlouvy, zavinil si sám svůj omyl, nepřečetl-li mu agent všechny pojišťovací podmínky, najmě ustanovení, jež nebyla podle jeho mínění podstatnou částí smlouvy.

(Rozh. ze dne 26. února 1931, Rv I 269/30.)

Žalovaný pojistil si u žalující pojišťovny automobil. Ježto nezaplatil první premii, domáhala se jí na něm žalující společnost žalobou, proti níž žalovaný namítl najmě, že nedošlo k pojišťovací smlouvě, ježto agent pojišťovny, byv požádán žalovaným, by mu přečetl nejdůležitější podmínky pojišťovací smlouvy, zamlčel mu §§ 12 a 13 poj. podmínek, jednající o tom, v jaké výši se nahradí škoda vzešlá pojištěnému na autu, pokud se týče kolika procenty postihuje tato škoda pojištěnce. Žalobkyně vnesla mezitímní určovací návrh, by bylo uznáno právem, že pojišťovací smlouva mezi stranami jest právoplatná a po právu. Procesní soud prve stolice vyhověl mezitímnímu určovacímu návrhu žalobkyně a uznal žalovaného povinným zaplatiti žalobkyni pojišťovací premii. Odvolací soud zamítl mezitímní určovací návrh i žalobu. Důvody: Ustanovení §§ 12 a 13 poj. podmínek určuje, v jaké výši nahradí se škoda pojištěnému vzešlé na autu, pokud se týče, v jakém